

Pääluokka 27

PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Selvitysosa:

Toimintaympäristön kuvaus

Suomen ja Euroopan turvallisuusympäristö muuttui perustavanlaatuisesti ja pitkäaikaisesti Venäjän hyökättyä Ukrainaan helmikuussa 2022. Euroopan ja Suomen turvallisuustilanne on vakavampi ja vaikeammin ennakoitavissa kuin kertaakaan kylmän sodan jälkeen.

Turvallisuuspoliittisen uudelleenarvioinnin seurauksena Suomi ja Ruotsi hakivat Naton jäsenyyttä. Suomesta tuli Naton jäsen 4.4.2023 ja Ruotsista 7.3.2024. Venäjän Ukrainassa aloittaman hyökkäyssodan jälkeen Naton toiminnassa on korostunut 5 artiklan mukainen yhteinen puolustus, ja Nato on vahvistanut sotilaallista läsnäoloaan itäisissä jäsenmaissa.

Suomen arktisten lähialueiden ja Itämeren sotilasstrateginen merkitys on kasvanut. Sotilaalliseen voimankäyttöön Suomea vastaan tai sillä uhkaamiseen tai poliittiseen painostukseen varaudutaan ylläpitämällä ja kehittämällä omaa vahvaa puolustuskykyä osana Naton pelotetta ja puolustusta, yhdessä liittolaismaiden ja kumppaneiden kanssa. Suomen ja Ruotsin Nato-jäsenyydet laajentavat merkittävästi Naton yhteisen puolustuksen vastuualueita Pohjois-Euroopassa. Suomen alue on otettu huomioon Naton operatiivisessa suunnittelussa, johon Suomikin osallistuu. Natossa on käynnissä työ Suomen integroimiseksi Naton pelotteeseen ja puolustukseen. Suomi osallistuu yhteisen pelotteen tuottamiseen sekä varautuu tukemaan muita liittolaisia mahdollisen yhteisen puolustuksen tilanteessa. Suomeen sijoitettavat Naton maavoimien johtoporras sekä eteentyönnetty maavoimajoukkojen läsnäolo vahvistavat Naton pelotetta ja puolustusta Pohjois-Euroopassa.

Toimintaympäristön muutos edellyttää kykyä ennaltaehkäistä, toimia ja puolustautua kaikissa operatiivisissa toimintaympäristöissä. Toimintaympäristön seuranta- ja analysointikyvyyn, alueellisen koskemattomuuden valvonnan ja turvaamisen sekä valmiuden ylläpidon merkitys korostuu. Puolustuksen kehittämisessä on varauduttava myös Ukrainassa käynnissä olevan sodan kaltaiseen laajaan, pitkäkestoiseen ja moniulotteiseen kriisiin.

Suomen sotilaallinen puolustaminen, kokonaismaanpuolustus ja kokonaisturvallisuus kytkeytyvät yhä tiiviimmin toisiinsa. Varautuminen tuottaa valmiuden yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamiselle kaikissa turvallisuustilanteissa. Tulevina vuosina korostuvat sekä sotilaallinen että kattavampi yhteiskunnallinen varautuminen laaja-alaiseen vaikuttamiseen, jota kehittyvä teknologia osaltaan mahdollistaa ja vauhdittaa. Eri politiikka-alojen välinen keskinäisriippuvuus on kasvanut, mikä tulee huomioida puolustuskyvyn ylläpidossa ja kehittämisessä. Toimintaympäristössä korostuvat ennakointi, tiedonvaihto, eri hallinnonalojen yhteistyö ja valmius toimia nopeasti kehittyvissä tilanteissa sekä kansallisesti että yhteistyössä kansainvälisten kumppaneiden kanssa.

Viime vuosina sotilaallisen kriisinhallinnan painopiste on toimintaympäristön muutosten seurauksena siirtynyt lähemmäksi Eurooppaa ja Euroopan lähialueita. Muutoksella on ollut myös laajat heijastusvaikutukset kriisinhallinnan toimintaedellytyksiin ja tarpeisiin Lähi-idässä sekä Punaisellaamerellä. Tämä on vaikuttanut ja tulee vaikuttamaan osallistumiseemme sotilaalliseen kriisinhallintaan tulevina vuosina.

Ilmastonmuutoksen, luontokadon ja saastumisen turvallisuusvaikutukset kohdistuvat Suomeen sekä suoraan että välillisesti. Ilmastonmuutoksen vaikutukset yhdistettyinä epätasapainoiseen väestönkehitykseen haurassa valtioissa lisäävät entisestään konfliktien uhkaa. Puolustuksen kehittämisessä on otettava huomioon sään ääri-ilmiöt, jotka kohdistuvat suoraan esimerkiksi infrastruktuuriin, puolustusmateriaaliin ja henkilöstön toimintakykyyn.

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tärkeimmät osatekijät ovat Suomen laissa puolustusministeriön hallinnonalalle säädetty tehtävät sekä hallitusohjelman, valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisen sekä puolustuselonteon

(VNS 9/2024 vp, VNS 3/2024 vp) ja Yhteiskunnan turvallisuusstrategian linjausten ja niissä asetettujen tavoitteiden toteuttaminen.

Petteri Orpon hallituksen ohjelman (Valtioneuvoston julkaisuja 2023:58) mukaan Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tärkeimpinä päämäärinä on turvata Suomen itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus, estää Suomen joutuminen sotilaalliseen konfliktiin ja taata suomalaisten turvallisuus ja hyvinvointi. Naton jäsenmaana Suomi ylläpitää vahvaa kansallista puolustuskykyä kaikissa olosuhteissa sekä varautuu vastaanottamaan apua liittolaisiltaan sekä antamaan apua ja tukemaan muita Nato-jäsenmaita velvollisuuksiensa mukaisesti.

Valtioneuvosto hyväksyi 19.12.2024 istunnossaan hallitusohjelman mukaisesti laaditun valtioneuvoston puolustusselonteon (VNS 9/2024 vp) antamisen eduskunnalle. Puolustuselonteko on valmisteltu poikkihallinnollisessa yhteistyössä ja sen laatimisessa on kuultu parlamentaarista seurantaryhmää. Puolustuselonteolla ja sen toimeenpanolla turvataan Suomen puolustuskyky vakavassa ja vaikeasti ennakoitavassa toimintaympäristössä, luodaan edellytykset kaikki operatiiviset toimintaympäristöt huomioivan puolustusjärjestelmän ylläpidolle ja kehittämiselle, linjataan henkilöstötarpeesta ja taloudellisista voimavaroista sekä ohjataan kansallisen lainsäädännön kehittämistä. Selonteossa on otettu kattavasti huomioon Nato-jäsenyyden vaikutukset ja siinä annetaan perusteet Suomen puolustuspoliittiselle ja sotilaalliselle roolille Natossa, EU:ssa ja kansainvälisessä puolustusyhteistyössä. Puolustuselonteon aikajänne ylittää kuluva vaalikauden ulottuen 2030-luvulle.

Suomen puolustus perustuu vahvaan kansalliseen puolustuskykyyn osana liittokunnan yhteistä pelotetta ja puolustusta. Suomi osallistuu laaja-alaisesti Naton ja koko liittokunnan kattavaan pelotteeseen ja yhteiseen puolustukseen ilman ennakkorajoituksia.

Osana Naton yhteistä pelotetta ja puolustusta Suomi puolustaa aluettaan ja kansalaisiaan kokonaismaanpuolustuksen periaatteiden mukaisesti kaikkia yhteiskunnan voimavaroja hyödyntäen. Puolustusta ylläpidetään ja kehitetään hallitusohjelman ja puolustuselonteokojen mukaisesti vastaamaan muuttuvan toimintaympäristön vaatimuksiin ja mahdollisuuksiin.

Puolustusyhteistyöllä vahvistetaan Suomen ja liittokunnan puolustusta keskeisimpien liittolaisten ja kumppanien kanssa kaikissa turvallisuustilanteissa. Suomeen kohdistuvaan laaja-alaiseen vaikuttamiseen varaudutaan yhteistoiminnassa muiden toimijoiden kanssa kokonaisturvallisuuden toimintamallin mukaisesti.

Puolustusministeriön hallinnonalalle asetetaan seuraavat yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet:

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet	
	2026 arvio
Suomen etujen mukaisen puolustuspolitiikan toteuttaminen osana liittokuntaa	hyvä
Vahvan kansallisen puolustuskyvyn ylläpitäminen ja kehittäminen osana liittokunnan yhteistä pelotetta ja puolustusta	hyvä
Kokonaismaanpuolustuksen ohjaus ja yhteensovittaminen sekä kokonaisturvallisuuden edistäminen yhteiskunnan kriisinkestävyuden vahvistamiseksi	hyvä
Suomen puolustuksen ja kansainvälisen turvallisuuden vahvistaminen kansainvälisellä yhteistoiminnalla	hyvä

Yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden saavuttamista arvioidaan kansallisesti hallituksen vuosikertomuksen laatimisesta annetun ohjeistuksen mukaisesti. Arviointi perustuu kokonaisarvioon hallitusohjelman ja valtioneuvoston selonteokojen linjausten ja tavoitteiden toteutumisesta puolustuksen valmiuden ja suorituskyvyn kehittämisessä sekä toimintaedellytysten parantamisessa.

Nato arvioi jäsenmaiden panostusta yhteiseen puolustukseen useilla määrällisillä ja laadullisilla mittareilla, jotka Suomi ottaa huomioon puolustuksensa kehittämisessä ja resursoinnissa ja raportoi näiden toteutumisesta Natolle. Merkittävin näistä on sitoutuminen puolustusmenojen yhdessä sovittuun tasoon.

Sukupuolten tasa-arvo

Puolustusministeriön hallinnonalalla on lähtökohtana tasa-arvoinen toimintaympäristö ja yhdenvertaiset toimintatavat kaikkia organisaatioissa työskenteleviä, opiskelevia ja asepalvelustaan suorittavia kohtaan.

Naisten hakeutumista vapaaehtoiseen asepalvelukseen ja sotilastehtäviin edistetään eri toimenpitein. Kutsuntauudistuksen keskeisenä tavoitteena on vahvistaa koko ikäluokan maanpuolustustietämystä, mikä osaltaan voi kannustaa naisia hakeutumaan asepalvelukseen. Asevelvollisten ja vapaaehtoisesti palvelukseen hakeutuvien naisten kutsuntaprosessin eri vaiheita kehittämällä luodaan selkeä, valtakunnallisesti yhteismitallinen ja loogisesti etenevä kokonaisuus, joka palvelee laajasti uudistukselle asetettuja tavoitteita.

Puolustusministeriö vastaa puolustushallinnon toiminnallisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöryhmän koordinoinnista. Toiminnallisen tasa-arvotyöryhmän tehtävänä on seurata tasa-arvon toteutumista toiminnan ja talouden suunnittelussa. Puolustushallinnon tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelmissa kuvataan toimet, joilla tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta tavoitteellisesti edistetään ja epäkohtiin puututaan. Asevelvollisten koulutuksessa pyritään enenevässä määrin huomioimaan tasa-arvo ja muu monimuotoisuus. Yhdenvertainen ja myönteinen palveluskokemus on keskeistä kaikkialla Puolustusvoimissa. Suunnitelmissa huomioidaan myös valtioneuvoston toimenpideohjelma rasismin torjumiseksi ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi (Valtioneuvoston julkaisu 2024:40).

Puolustushallinto toteuttaa YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1325 ”Naiset, rauha ja turvallisuus” ja sitä tukevan neljännen kansallisen toimintaohjelman 2023—2027 periaatteita kaikissa sotilaallisissa kriisinhallintaoperaatioissa. Tasa-arvoisuuden ja yhdenvertaisuuden näkökulmat sisällytetään turvallisuussektorin ja kriisinhallinnan toiminnan suunnitteluun, toteutukseen, arviointiin ja koulutukseen. Tavoitteena on, että naisten osuus sotilaallisesta kriisinhallintahenkilöstöstä on vähintään 7 % ja että gender-neuvonantajien ja -yhdyshenkilöiden määrää lisätään. Puolustushallinto on mukana EU- ja Nordefco-yhteistyössä sekä Naton jäsenmaana kehittämässä tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävää kriisinhallintatoimintaa.

Hallinnonalan henkilötövuosimäärä

Hallinnonalan henkilötövuosimäärä kasvaa noin 170 henkilötövuodella vuoteen 2024 verrattuna aiheutuen pääasiallisesti uusista Suomen Nato-jäsenyyteen liittyvistä tehtävistä Puolustusvoimissa sekä vuoden 2021 puolustusselontekoon perustuvasta Puolustusvoimien pysyvästä henkilöstölisäyksestä.

Vuoden 2021 puolustuselontekoon perustuvaa Puolustusvoimien pysyvää henkilöstölisäystä vuonna 2025 on 128 henkilötövuotta. Monitoimihävittäjien hankinnan määräaikaisen lisähenkilöstön määrän arvioidaan kasvavan 15 henkilötövuodella vuonna 2025.

Kestävä kehitys

Osallistutaan sotilaallisiin kriisinhallintaoperaatioihin ja koulutetaan henkilöitä sotilaallisen kriisinhallinnan tehtäviin tavoitteena noin 400 sotilaan tason ylläpitäminen.

Jatketaan ympäristöstrategian toimeenpanoa huomioiden ympäristövastuullisuus, ympäristöriskien tehokas hallinta ja haittojen ennaltaehkäisy kaikessa toiminnassa Puolustusvoimien ISO14001-standardiin perustuvan ympäristöjärjestelmän puitteissa.

— Huomioidaan ekologinen kestävyys hankkeissa, hankinnoissa ja elinkaaren hallinnassa jatkamalla suunnitellusti Ekologisesti kestävät hankinnat -hanketta (EKOKEHA).

Puolustusvoimien toimintaa kehitetään energiatehokkaasti, ilmastokestävästi ja energiareisilienssiä parantaen puolustuskäytössä vaarantamatta toimeenpanemalla Puolustusvoimien energia- ja ilmasto-ohjelmaa (2026–2029).

— Puolustushallinnon merkittävimmät tavoitteet ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi liittyvät liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseen. Maa-, meri- ja ilmaliiikenteestä aiheutuvien päästöjen vähentämistä ja energiamurrokseen valmistautumista jatketaan puolustusministeriön vuonna 2025 uusittavan energia- ja ilmastostrategisen ohjauksen

sen mukaisesti. Hallinnonalan päästövähennystavoitteet tarkistetaan tässä yhteydessä. Liikenteen päästöjä pyritään vähentämään pääasiassa lisäämällä uusiutuvan polttoaineen osuutta liikenteen polttoaineen kulutuksessa.

— Puolustushallinnon ilmastomuutokseen sopeutumisen suunnitelman toimeenpanoa jatketaan ja ilmastomuutokseen sopeutuminen huomioidaan toiminnan suunnittelussa.

— Puolustushallinnossa ei ole erillisiä hiilineutraaliutta edistäviä määrärahoja. Ilmasto- ja luontotavoitteiden toteuttamiseen liittyvät menot sisältyvät Puolustusvoimien toimintamenomäärärahaan.

Puolustushallinto jatkaa YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelman Agenda 2030 toimeenpanoa ilmastomuutokseen sopeutumiseksi, hiilijalanjäljen pienentämiseksi ja energiatehokkuuden parantamiseksi. Puolustushallinto arvioi mahdollisia muutostarpeita hallinnonalan kestävyystyön ohjaukseen ja raportointiin yhdessä kestävyysosa-alueiden vastuutahojen kanssa.

Pääluokan valtuudet momenteittain (milj. euroa)

		2025 varsinainen talousarvio	2026 esitys
27.10.01	<i>Puolustusvoimien toimintamenot</i> (siirtomääräraha 2 v)		
	— tilausvaltuus	150,3	115,8
27.10.18	<i>Puolustusmateriaalihankinnat</i> (siirtomääräraha 5 v)		
	— tilausvaltuus	497,8	5 982,0

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2024—2026

	v. 2024 tilinpäätös 1000 €	v. 2025 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2026 esitys 1000 €	Muutos 2025—2026 1000 € %	
01. Puolustuspolitiikka ja hallinto	573 990	563 739	806 244	242 505	43
01. Puolustusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	17 453	18 668	35 988	17 320	93
(21.) Puolustusministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 2 v)	2 875	—	—	—	0
29. Puolustusministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arvomääräraha)	501 095	514 763	736 360	221 597	43
66. Jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (siirtomääräraha 2 v)	52 567	30 308	33 896	3 588	12
10. Sotilaallinen maanpuolustus	4 954 903	5 880 242	5 595 967	-284 275	-5
01. Puolustusvoimien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	2 457 669	2 543 209	2 621 776	78 567	3
18. Puolustusmateriaalihankinnat (siirtomääräraha 5 v)	1 421 097	1 473 584	1 480 994	7 410	1
19. Monitoimihävittäjien hankinta (siirtomääräraha 5 v)	1 066 342	1 852 774	1 482 202	-370 572	-20
50. Maanpuolustus- ja veteraanijärjestöjen toiminnan tukeminen (kiinteä määräraha)	9 795	10 675	10 995	320	3
30. Sotilaallinen kriisinhallinta	62 283	64 930	66 025	1 095	2

	v. 2024 tilinpäätös 1000 €	v. 2025 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2026 esitys 1000 €	Muutos 2025—2026	
				1000 €	%
20. Sotilaallisen kriisinhallinnan ka- lusto- ja hallintomenot (siirtomää- räraha 3 v)	62 276	64 920	66 015	1 095	2
95. Kurssivaihtelut (arviomääräraha)	7	10	10	—	0
Yhteensä	5 591 176	6 508 911	6 468 236	-40 675	-1
	2024	2025	2026		
Henkilötyövuosien kokonaismää- rä	13 246	13 616	13 764		

01. Puolustuspolitiikka ja hallinto

Selvitysosa: Puolustusministeriö vastaa valtioneuvoston osana ja hallinnonalansa ohjaajana puolustuspolitiikan ja puolustusyhteistyön, sotilaallisen maanpuolustuksen, muiden viranomaisten tukemisen, kansainvälisen avun antamisen ja vastaanottamisen sekä sotilaallisen kriisinhallinnan ohjauksesta, valmistelusta ja seurannasta sekä kokonaismaanpuolustuksen yhteensovittamisesta.

Puolustusministeriön toiminnan tavoitteena on toimintaympäristön vaatimuksia vastaavat toimintaedellytykset puolustuskyvyn ylläpidolle ja kehittämiselle. Painopisteenä on Suomen puolustuksen yhteensovittaminen osaksi Naton yhteistä puolustusta.

Puolustusministeriölle asetetut tulostavoitteet:

— Puolustusministeriö on muodostanut puolustusselonteon linjauksista kehyskauden suunnitelman ja tavoitteet hallinnonalan toiminta- ja taloussuunnitelmaan ministeriölle ja Puolustusvoimille sekä näihin perustuen valmistellut tulostavoitteet sisältäen arviointi- ja raportointikriteerit. Ministeriön toimintayksiköt ovat aloittaneet puolustusselonteon linjauksien toimeenpanon toimialoillaan em. suunnitteluun perustuen.

— Puolustusministeriö on varmistanut kansallisten tavoitteiden mukaisesti Naton pelotteeseen ja puolustukseen integroitumisen ja siihen liittyvien työlinjojen toimeenpanon sekä Naton läsnäolon valmistelut asetettujen suunnitelmien mukaisesti.

— Puolustusministeriö on varmistanut kansallisten tavoitteiden saavuttamisen puolustusyhteistyössä Suomen puolustuskyvyn tukemiseksi ja yhteistoimintakyvyn parantamiseksi asetettujen suunnitelmien mukaisesti.

— Puolustusministeriö on tarkentanut teollisen yhteistyön kokonaisuuden vastaamaan toimintaympäristön muutoksia yhteistyössä Yhdysvaltain hallinnon, teollisuuden ja muiden F-35-käyttäjien kanssa. Hankkeen toteutuneiden kustannusten ja kustannusarvioiden vertailukelpoisuutta ja jäljitettävyyttä on parannettu suunnitelman mukaisesti.

— Puolustusministeriö on kehittänyt puolustusteollisuuden toimintaedellytyksiä sekä puolustuksen teknologista ja teollista perustaa materiaalipoliittisen strategian linjausten mukaisesti erityisesti hallitusten välisen hankintamallin sekä teollisen yhteistyön periaatteiden tarkastelun osalta suunnitelman mukaisesti.

— Puolustusministeriö on toteuttanut Ukrainan materiaali- sekä koulutustukea tehdyn suunnitelman mukaisesti huomioiden kotimaisen puolustusteollisuuden osaaminen. Puolustushallinnon Ukrainan tuen keskipitkän aikavälin tavoitteet on tarkennettu ja tarvittavat resurssit valmisteltu.

— Puolustusministeriö on pilotoinut uudistetun kutsuntajärjestelmän ja käynnistänyt tarvittavat lainsäädäntömuutokset asevelvollisten käytön joustavoittamiseksi.

— Puolustusministeriö on käynnistänyt vapaaehtoisen maanpuolustuksen kehittämisen tavoitetilatyöryhmän suositusten mukaisesti sekä kehittänyt vapaaehtoisen maanpuolustuksen rahoitusmekanismeja.

01. Puolustusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 35 988 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) Turvallisuuskomitean sihteeristön menojen maksamiseen
- 2) ministeriön yhteydessä toimivien neuvottelukuntien ja muiden vastaavien toimielimien menojen maksamiseen
- 3) toimialaan liittyvän tutkimus- ja selvitystoiminnan menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahasta käytetään arviolta 6 150 000 euroa tutkimus- ja kehittämistoimintaan.

Kyberturvallisuusstrategian toimeenpanoon kohdennetaan 10 000 000 euron lisämääräraha.

Puolustusministeriön tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan vahvistamisesta ja kehittämisestä aiheutuu 5 600 000 euron kustannusvaikutukset.

Toimintaympäristön muutoksesta, Nato-jäsenyydestä ja Ukrainalle annettavasta tuesta aiheutuneet tehtävät edellyttävät tehtävä- ja henkilömäärän lisäämistä viidellä henkilötyövuodella, mistä aiheutuu pysyvä 1 250 000 euron kustannusvaikutus.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2024 toteutuma	2025 varsinainen talousarvio	2026 esitys
Bruttomenot	18 892	18 873	36 203
Bruttotulot	399	205	215
Nettomenot	18 493	18 668	35 988
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	4 635		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	3 595		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kyberturvallisuusstrategian toimeenpano	10 000
Puolustussektorin erityisasiantuntija Suomen pysyvässä edustustossa Natossa (siirto momentilta 24.01.01)	72
Puolustussektorin kansalliset asiantuntijat (VNC) (siirto momentille 24.01.01)	-8
Tehtävä- ja henkilömäärän lisääminen (siirto momentilta 27.10.01)	1 250
TKI-toiminnan kehittäminen	5 600
Viestinnän teknisten palveluiden koonti (siirto momentille 23.01.01)	-12

Palkkausten tarkistukset	418
Yhteensä	17 320

2026 talousarvio	35 988 000
2025 talousarvio	18 668 000
2024 tilinpäätös	17 453 000

(21.) Puolustusministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 2 v)

2024 tilinpäätös	2 875 000
------------------	-----------

29. Puolustusministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 736 360 000 euroa.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Arvonlisäveron laskennallinen tarve	221 597
Yhteensä	221 597

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2026 talousarvio	736 360 000
2025 talousarvio	514 763 000
2024 tilinpäätös	501 094 532

66. Jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 33 896 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) Pohjois-Atlantin liiton (North Atlantic Treaty Organisation, NATO) jäsenmaksuihin ja maksuosuuksiin
- 2) Euroopan puolustusviraston (European Defence Agency, EDA) jäsenmaksuun
- 3) räjähtävän materiaalin turvallisuuteen keskittyvän järjestön (Munitions Safety Information Analysis Center, MSIAC) jäsenmaksuun
- 4) muiden kansallisten ja kansainvälisten yhteisöjen jäsenmaksujen sekä muiden rahoitusosuuksien maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon välittömien Nato-jäsenyyteen liittyvien maksuosuuksien sekä kansainvälisten jäsenmaksujen korotukset. Puolustusministeriö maksaa muita kuin Nato-jäsenyyteen liittyviä kansallisia ja kansainvälisiä jäsenmaksuja yhteensä noin 1 125 000 eurolla vuonna 2026.

Naton sotilasbudjetin maksuosuudessa on otettu huomioon 75 prosenttia vuoden 2026 maksuosuudesta ja 25 prosenttia vuoden 2027 maksuosuudesta.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Nato-jäsenyydestä aiheutuvat kustannukset	32 771 000
— Naton sotilasbudjetti (Military Budget)	27 517 000
— Naton turvallisuusinvestointiohjelma (NATO Security Investment Programme, NSIP)	4 688 000
— Naton DIANA-aloite (Defence Innovation Accelerator for the North Atlantic)	566 000
Euroopan puolustusvirasto (European Defence Agency, EDA)	840 000
Räjähävän materiaalin turvallisuusjärjestö (Munitions Safety Information Analysis Center)	105 000
Muut jäsenmaksut	180 000
Yhteensä	33 896 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Suomen maksuosuuksien muutos	3 588
Yhteensä	3 588

2026 talousarvio	33 896 000
2025 talousarvio	30 308 000
2024 tilinpäätös	52 567 000

10. Sotilaallinen maanpuolustus

Selvitysosa: Puolustusvoimien ensisijaisena tehtävänä on muodostaa ennaltaehkäisevä sotilaallinen pidäke ja tarvittaessa torjua maahamme kohdistuvat hyökkäykset. Puolustusta kehitetään pitkäjänteisesti ja suunnitelmallisesti yhtenä kokonaisuutena osana liittouman yhteistä pelotetta ja puolustusta.

Puolustusta kehitetään nopeutetulla aikataululla muuttuneen toimintaympäristön sekä liittoutumisen myötä kasvaneiden vaatimusten mukaisesti. Puolustuksen toimintaedellytyksiä turvataan pyrkimällä varmistamaan riittävä rahoitustaso ylivaalikautisesti.

Puolustusvoimat jatkaa Nato-jäsenyyteen liittyvää sotilaallista yhteensovittamista, jossa korostuu erityisesti yhteisoperaatiokyvyn kehittäminen. Puolustusvoimilla on valmius ja kyky osana liittokuntaa torjua sotilaallisen voiman käyttö ja sillä uhkaaminen koko maan alueella. Puolustusvoimat osallistuu Naton yhteisen pelotteen ja puolustuksen tehtäviin koko liittokunnan alueella.

Puolustusvoimat valmistautuu toimimaan osana Naton alueellista suunnitelmaa ja osallistumaan Naton rauhan ajan tehtäviin. Puolustusjärjestelmän pitkän aikavälin kehittämisen ja Naton puolustussuunnittelun yhteensovittaminen on käynnissä. Naton tavoitteiden mukaisten suorituskkyjen rakentaminen tapahtuu asteittain osana Puolustusvoimien pitkän aikavälin kehittämistä.

Tuotokset ja laadunhallinta

Puolustusvoimien tärkeimmät tuotokset ovat suorituskkyiset joukot ja järjestelmät, joilla toteutetaan lakiin perustuva tehtäviä. Puolustuskkyvyn parantamiseksi Puolustusvoimien toiminnan tason ylläpitäviä resursseja vahvistetaan.

Merkittävimmät lisäresurssitarpeet liittyvät Nato-jäsenyyden lisähenkilöstön tarpeeseen, puolustussuunnitteluprosessin suorituskkytavoitteiden saavuttamiseen ja osallistumiseen Naton rauhan ajan tehtäviin ja valmiusvelvoitteisiin sekä Naton läsnäoloon Suomessa. Resurssitarpeita muodostuu myös maapuolustuksen kehittämisen jatkamisesta ja Ukrainaan annettavan materiaali- ja koulutustuen jatkamisesta (ml. korvaavat hankinnat). Lisäksi tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa vahvistetaan.

Puolustusvoimille asetetut tuotosten ja laadunhallinnan tulostavoitteet:

- Ennaltaehkäisevä kyky ja valmius toteuttaa sotilaallisen maanpuolustuksen tehtävät on ylläpidetty.
- Ennakkovaroituskykyä on ylläpidetty turvallisuuspoliittisen ja sotilaallisen päätöksenteon tueksi.
- Alueellista koskemattomuutta on valvottu.
- Alueloukkauksiin on reagoitu tilanteen vaatimalla tavalla.
- Alueellinen koskemattomuus on turvattu.
- Joukkojen ja järjestelmien ylläpidon vaatimusten mukainen joukkotuotanto on toteutettu.
- Pyydetty virka-aputehtävät on toteutettu.
- Puolustusjärjestelmään kohdistuva kybervakoilu ja kybervaikuttaminen on havaittu, torjuttu ja raportoitu.
- Henkilöstön lisääminen Naton ja muihin kansainvälisiin rakenteisiin on toteutettu.
- Puolustusvoimat on osallistunut kansainvälisiin tavanomaisiin aseisiin sekä joukkotuhoaseisiin liittyviin asevalvontaprosesseihin ja -järjestelyihin, kansainväliseen asevalvontayhteistyöhön sekä käytännön toimien toimeenpanoon ja kehittämiseen.
- Uusien sotilaallisten kriisinhallintaoperaatioiden edellyttämät joukot on koulutettu ja varustettu.
- Puolustusvoimat on ylläpitänyt valmiutta osallistua YK:n operaatioihin sen valmiusjoukkojärjestelmään ilmoitetuilla joukoilla.
- Puolustusvoimat on tukenut kansallista päätöksentekoa sotilaallisella neuvolla, josta selviää käytettävien kansallisten resurssien tarjoamat mahdollisuudet operaatioihin tai yhteistoimintaan osallistumiselle tai tarpeet niiden päättämiseksi.
- Suomen Naton ja EU:n nopean toiminnan joukkoihin ilmoittamat joukot on koulutettu ja varustettu, ja Puolustusvoimien valmistelussa huomioidaan Suomen kohtuullinen osuus taakanjaosta.
- Kahden- ja monenvälisen puolustusyhteistyön syventäminen keskeisten liittolaisten ja kumppanien kanssa painopisteinä yhteistoimintakyky, tilannekuvan muodostaminen, kansainvälisen avun antaminen ja vastaanottaminen sekä suorituskykyjen rakentamisen ja ylläpidon tukeminen
- Yhteistoimintakyky osana Natoa
- Puolustusvoimat on kehittänyt avaruudellisia suorituskykyjä.

Tuotosten ja laadunhallinnan tunnuslukuja/seurantakohteita

	2024	2025	2026
	toteutuma	arvio	arvio
Tuotokset			
Koulutetut varusmiehet (lkm)	20 659 ¹⁾	20 700	21 000
Varusmiesten sotaharjoitusperusteiset maastovuorokaudet (lkm)	30	28	28
Kertausharjoituksissa koulutetut reserviläiset (lkm)	21 302	25 000	25 000
Kertausharjoituskoulutetut reserviläiset/ sodan ajan joukkoihin sijoitetut (%)	7,6	8,9	8,9
HN-lentotunnit (lkm)	9 021	9 000	9 000
NH90-lentotunnit (lkm)	1 952	2 100	2 100
Alusvuorokaudet (lkm)	1 215	1 150	1 150
Laadunhallinta			
Kouluttajien määrä/koulutusjoukkue (lkm)	2,8	2,5	2,5

	2024 toteutuma	2025 arvio	2026 arvio
Koulutuksen laatu ("armeija-aika" 1—5, varusmiesten loppukysely)	3,9	4,2	4,2
Reservin koulutuksen laatu (yleisarvosana 1—5, reserviläiskysely)	4,3	4,0	4,0

1) Sisältää myös vapaaehtoisten naisten määrän (839 v. 2024).

Toiminnallinen tehokkuus

Toiminnallisen tehokkuuden tärkein mittari on tarkoituksenmukainen organisaatio ja toimintamalli siten, että poikkeusolojen suorituskyky kyetään tuottamaan mahdollisimman kustannustehokkaasti asetetuista suorituskykyvaatimuksista tinkimättä.

Puolustuskyvyn vahvistamiseksi materiaalin kunnossapidon tasoa nostetaan. Lisämateriaalihankinnoilla täydenne-tään pitkällä aikavälillä syntyneitä vajeita ja puutteita sekä vastataan Ukrainassa käytävän sodan seurauksena muuttu-neisiin toimintaympäristön vaatimuksiin.

Toiminnallisen tehokkuuden tavoitteita:

- Strategisten hankkeiden toimeenpano
- Materiaalisen valmiuden parantamisen ja suorituskykyjen oikea-aikaisen rakentumisen varmistaminen
- Kumppanuuksien ja Puolustuskiinteistöjen palvelujen ja valmiuden varmistaminen kaikissa oloissa kustannuste-hokkaasti
- Digitalisaation, tietoturvallisuuden sekä tiedonhallinnan, tiedon ja datan hyödyntämisen kehittäminen
- Kyberturvallisuuteen ja -puolustuksen liittyvän tiedonvaihdon ja koordinaation kehittäminen hallinnonalalla ja yh-teistyössä muiden viranomaisten kanssa
- Puolustusvoimien käytössä olevien alueiden ja tilojen kehittäminen kustannustehokkaasti ja valmiudelliset vaati-mukset huomioiden
- Organisaatioturvallisuuden ja teknisen turvallisuuden voimavarojen varmistaminen ja toiminnan kehittäminen

Toiminnallisen tehokkuuden tunnuslukuja/seurantakohteita

	2024 toteutuma	2025 arvio	2026 arvio
Taloudellisuus			
Varusmiespäivän hinta (euroa)	48	50	51
Reserviläispäivän hinta (euroa)	172	201	203
Henkilötyövuoden hinta (euroa)	64 393	65 257	65 618
Tuottavuus			
Koulutetut varusmiehet/varusmiespalvelukseen tulleet (%)	85	85	85
Pääesikunnan ja puolustushaarojen ja aluetoimistojen esikuntien henkilötyövuosi-määrä/Puolustusvoimien henkilötyövuosimäärä yhteensä (%)	13	13	13
Kannattavuus			
Maksuperustelain mukaisen maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus-% on vä-hintään	107	105	105

Henkilöstövoimavarojen hallinta

Edellisessä puolustuselonteossa tunnistettu 500 lisähenkilöstötarve kohdennetaan Puolustusvoimille vuosina 2023–2026. Henkilöstövoimavaroja keskitetään toimintavalmiuden ylläpitämiseen, asevelvollisten kouluttamiseen, uusien suorituskyykyjen ylläpidon ja kehittämisen tehtäviin.

Valtioneuvoston puolustuselontekoon 2024 on kirjattu Puolustusvoimien palkatun henkilöstön kasvattaminen vielä 1 500 henkilötyövuodella kuluvalle ja seuraavalle vaalikaudella. Puolustusvoimat asettaa lisäksi Nato rakenteisiin sekä ulkomaille että kotimaahan noin 500 henkilötyövuotta vuoteen 2027 mennessä. Puolustusvoimat laatii esitykset tarvittavista sotilasviroista. Puolustusministeriö pidetään tietoisena vuosittaisista henkilöstökohdennuksista.

Vuoden 2024 alussa vahvistetussa Työtä Suomen parhaaksi – Valtion henkilöstöstrategia 2030:lla edistetään valtion yhteistä arvopohjaa ja toimintakulttuuria, osaamisen johtamista ja valtion työnantajakuvaa sekä houkuttelevuutta työnantajana. Puolustusvoimat on laatinut oman henkilöstöstrategiansa 2030+, joka on suunnattu sekä palkatulle henkilöstölle että asevelvollisille.

Henkilöstövoimavarojen hallinnan tavoitteita:

Henkilöstö

- Henkilöstövoimavaroja on keskitetty toimintavalmiuden ylläpitämiseen, asevelvollisten kouluttamiseen, Nato-jäsenyyden edellyttämiin tehtäviin, uusien suorituskyykyjen ylläpidon ja kehittämisen tehtäviin.
- Henkilöstöjärjestelmän kehittämisessä on huomioitu valmiuden, kansainvälisen yhteistoiminnan ja sotilaallisen kriisinhallinnan asettamat vaatimukset kansallisesti sekä osana liittokuntaa.
- Henkilöstön toimintakyykyä sekä työkykyä ja -hyvinvointia on kehitetty työssäjaksamisen varmistamiseksi.
- Puolustusvoimien toimenpitein on tuettu valtion henkilöstöstrategiaa Puolustusvoimien toimintaympäristö huomioiden.

Asevelvollisuus

- Sodan ajan joukkojen vahvuutta on ylläpidetty 280 000:ssa.
- Maanpuolustustahtoa on tuettu asevelvollisten laadukkaalla koulutuksella, kehittämällä vapaaehtoisen maanpuolustuksen osallistumismahdollisuuksia, kansalaisille suunnattavilla yleisötahtumilla sekä vahvistamalla sisäistä ja ulkoista viestintää.

Vapaaehtoinen maanpuolustuskoulutus

- Vapaaehtoinen maanpuolustuskoulutus on toteutettu voimassa olevan lainsäädännön ja puolustuselonteossa linjatun tavoitetilan mukaisesti.
- Vapaaehtoista maanpuolustuskoulutusta on kehitetty vastaamaan vapaaehtoisen maanpuolustuksen tavoitetilatyöryhmän asettamaa tavoitetta.

Henkisten voimavarojen hallinnan tunnuslukuja/seurantakohteita

	2024 toteutuma	2025 arvio	2026 arvio
Henkilötyövuosimäärä (htv) ml. sopimussotilaat (mom. 27.10.01)	12 995	13 294	13 437
Sopimussotilaiden henkilötyövuosimäärä (htv)	473	550	550
Sairauspoissaolot (työpäivää/henkilötyövuosi)	6,7	alle 8,0	alle 8,0
Kokonaistyöttömyisyys (työilmapiiri, 1—5)	4,1	4,1	4,1

Sotilaallisen maanpuolustuksen menot (pl. alv)

	2024 toteuma		2025 varsinainen		2026 arvio milj.	
	milj. euroa	%	talousarvio milj. euroa	%	euroa	%
Puolustusmateriaalihankinnat ja monitoimihävittäjien hankinta	2 402	51 %	3 326	56 %	2 963	53 %
Materiaalin kunnossapito	449	9 %	696	12 %	458	8 %
Kiinteät henkilöstömenot	837	18 %	864	15 %	911	16 %
Kiinteistömenot	334	7 %	348	6 %	367	7 %
Muut sotilaallisen maanpuolustuksen menot	718	15 %	645	11 %	897	16 %
Yhteensä	4 739	100 %	5 880	100 %	5 596	100 %

Sotilaallisen maanpuolustuksen menot (pl. alv)

	2023		2024		2025	
	toteutuma		varsinainen		arvio	
	milj. euroa	%	milj. euroa	%	milj. euroa	% a
Materiaalisen valmiuden menot (pl. F-35 ja Laivue 2020 ja Ukrainan tuki)	1 475	45,3	1 478	43,6	1 534	42,6
— Puolustusmateriaalihankinnat (pl. F-35 ja Laivue 2020 ja Ukrainan tuki)	985		1 023		1 056	
— Toimintamenorahoituksella tapahtuva joukkojen varustaminen (pl. palkat)	21		23		19	
— Materiaalin kunnossapito (pl. palkat)	469		432		459	
Kiinteät henkilöstömenot	815	25,0	890	26,3	982	27,2
Kiinteistömenot	303	9,3	307	9,1	356	9,9
Muut sotilaallisen maanpuolustuksen menot	667	20,5	715	21,1	732	20,3
Yhteensä (pl. F-35 ja Laivue 2020)	3 260	100	3 390	100	3 604	100
Monitoimihävittäjien hankinta (F-35)	1 172		1 502		1 853	
Laivue 2020 -hankinta	99		242		181	
Ukrainan tuen korvaavat hankinnat	-		279		261	
Yhteensä	4 531		5 413		5 899	

01. Puolustusvoimien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 2 621 776 000 euroa.

Perustetaan 1.1.2026 alkaen kaksi kenraalin/amiraalin virkaa Puolustusvoimiin.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) ulkomaalaisille oppilaille annettavasta sotilaskoulutuksesta ja Puolustusvoimien joukkojen kansainvälisestä harjoitustoiminnasta ja sen valmisteluista sekä muusta Puolustusvoimien kansainvälisestä yhteistoiminnasta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) palvelussuhdeasuntojen vuokrausmaksujen maksamiseen Puolustusvoimien toiminnallisiin tarpeisiin perustuen
- 3) Puolustusvoimien toimintaan liittyvien kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksuihin ja monikansallisten yhteishankintajärjestelyjen kuluosuuksiin
- 4) Vapaudenristin Ritarikunnan menoihin
- 5) kotimaisen puolustusteollisuuden vientiedellytysten ja kansainvälistymisen tukemiseen liittyvien menojen maksamiseen
- 6) valmiusrakentamisesta ja Ilmavoimien tukikohtien kehittämisestä aiheutuviin menoihin
- 7) Puolustusvoimien tarpeita vastaavaan museotoimintaan liittyvien menojen maksamiseen
- 8) vapaaehtoisen asepalveluksen kutsuntaterveystarkastuksista aiheutuviin menoihin.
- 9) Euroopan unionin jäsenvaltioiden yhteisiä puolustushankintoja edistävillä rahoitusvälineillä rahoitettavista hankkeista aiheutuvien menojen maksamiseen.

Valtuus

- 1) Vuonna 2026 saa tehdä Puolustusvoimien toiminnan edellyttämiä materiaalin ja palvelujen hankintaan liittyviä pitkäaikaisia sopimuksia siten, että niistä saa aiheutua valtion talousarvion voimaantulopäivän valuuttakurssitasolla valtiolle menoja vuosina 2026—2031 enintään 115 799 000 euroa (Vuoden 2026 toimintamenojen tilausvaluutus).
- 2) Vuonna 2026 saa tehdä sopimuksia aiemmin hyväksytyjen tilausvaluutuksien käyttämättä olevaa määrää vastaavasti kunkin valtuuden kokonaismäärän puitteissa.
- 3) Aiemmin hyväksytyistä tilausvaluutuksista saa aiheutua valtiolle menoja valuutuksissa olevista vuosittaisista enimmäismääristä poiketen, mutta pysyen kuitenkin kunkin valtuuden kokonaismäärän puitteissa.

Uusiin tilausvaluutuksiin sisältyvien tavaroiden ja palvelujen hintojen tarkistuksista aiheutuvien lisämenojen maksamiseen käytetään Puolustusvoimien toimintamenoihin vuosittain myönnettäviä määrärahoja.

Tilausvaluutuksien maksatusmäärärahat sekä niihin liittyvät indeksien ja valuuttakurssien noususta aiheutuvat lisätarpeet tai alenemisesta syntyvät vähennykset budjetoidaan talousarviossa varainhoitovuoteen kuuluviksi maksuperusteina.

Selvitysosa: Momentin bruttomenojen 2 665,5 milj. euroa arvioidaan jakautuvan seuraavasti: varsinaiset palkat 911,2 milj. euroa, materiaalin kunnossapidon ja joukkojen varustamisen menot (pl. palkat) 560,3 milj. euroa, kiinteistömenot 367,1 milj. euroa, asevelvollisten koulutuksen ja ylläpitohuollon menot (pl. palkat) 230,6 milj. euroa sekä muut toimintamenot 596,3 milj. euroa, josta Nato-yhteensovittaminen ja liittolaisvelvoitteet 82,5 milj. euroa.

Määrärahasta käytetään arviolta 38,6 milj. euroa tutkimus- ja kehittämistoimintaan.

Momentille perustetaan 1.1.2026 lukien kaksi kenraalin/amiraalin virkaa Suomen Nato-jäsenyyteen liittyen. Nato-jäsenyyden myötä Puolustusvoimilta edellytetään kenraali-/amiraalitasoisten upseerien asettamista Naton organisaatorakenteisiin ja se vaikuttaa myös Puolustusvoimien kotimaan tehtävienhoitoon sekä sotilasvirkarakenteeseen. Perustettavien erittelyvirkojen palkkausmenot ja hallinnolliset menot ovat vuonna 2026 yhteensä 0,45 milj. euroa.

Palvelussuhdeasuntojen vuokraosuuksien maksamisen euromääräinen enimmäismäärä poistetaan ja luovutaan kyseisestä toimintamomentin lisäjaottelusta. Muutoksella yksinkertaistetaan tilijaottelun tarkkuutta hallinnollisen taa-kan keventämiseksi samalla säilyttäen ministeriön ohjausmahdollisuus palvelussuhdeasumisen tukemisessa.

Momentille arvioidaan kertyvän Euroopan unionin EDIRPA-rahoitusvälineen tuloja 350 000 euroa.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2026	2027	2028	2029	2030—	Yhteensä vuodesta 2026 lähtien
Vanhat tilausvaltuudet						
Kunnossapidon kumppanuus 2020 (Millog 2020)						
-tilausvaltuus	125 692	125 692	125 692			377 076
Vuoden 2021 toimintamenojen tilausvaltuus	3 500					3 500
Vuoden 2022 toimintamenojen tilausvaltuus	6 470	2 183				8 653
Vuoden 2023 toimintamenojen tilausvaltuus	7 164	5 905	1 900			14 969
Vuoden 2024 toimintamenojen tilausvaltuus	33 999	12 665	6 955			53 619
Vuoden 2025 toimintamenojen tilausvaltuus	135 983	31 360	8 632	600		176 575
Vanhat tilausvaltuudet yhteensä	312 808	177 805	143 179	600		634 392
Uusi tilausvaltuus						
Vuoden 2026 toimintamenojen tilausvaltuus		83 274	14 035	8 250	10 240	115 799
Uusi tilausvaltuus yhteensä		83 274	14 035	8 250	10 240	115 799
Valtuudet yhteensä	312 808	261 079	157 214	8 850	10 240	750 191

Momentilta palkattavan henkilöstön määrä kasvaa 143 henkilötyövuodella vuoteen 2025 verrattuna. Henkilötyövuosi-
määrän kasvu muodostuu pääasiallisesti uusista Suomen Nato-jäsenyyteen liittyvistä tehtävistä (120 henkilötyö-
vuotta) ja vuoden 2021 puolustuselontekoon perustuvasta pysyvästä henkilöstölisäyksestä (121 henkilötyövuotta)
sekä eräiden määräaikaisten tehtävien päättymisestä.

Vuoden 2026 toimintamenojen tilausvaltuudella turvataan käytettävyytavoitteiden edellyttämät järjestelmien huol-
to- ja ylläpitosopimukset, pitkän toimitusajan varaosahankinnat sekä tarvittavat muut palvelut vuosille 2026—2031.

Sekä aiemmin hyväksytyt tilausvaltuudet että uusi tilausvaltuus kaikkine taloudellisine seurannaisvaikutuksineen to-
teutetaan puolustusministeriön hallinnonalalle vahvistettujen valtiontalouden kehysten puitteissa.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2024 toteutuma	2025 varsinainen talousarvio	2026 esitys
Bruttomenot	2 370 440	2 586 833	2 665 476
Bruttotulot	42 717	43 624	43 700
Nettomenot	2 327 724	2 543 209	2 621 776

Siirtyvät erät

	2024	2025	
	toteutuma	varsinainen talousarvio	2026 esitys
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	259 458		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	386 673		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2024	2025	
	toteutuma	varsinainen talousarvio	2026 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	1 500	1 948	2 000
— muut tuotot	2 278	1 676	1 700
Tuotot yhteensä	3 778	3 624	3 700
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	3 252	3 110	3 100
— osuus yhteiskustannuksista	279	334	400
Kustannukset yhteensä	3 531	3 444	3 500
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	247	180	200
Kustannusvastaavuus, %	107	105	105
Hintatuki	155		
Kustannusvastaavuus hintatuen jälkeen	402	180	200

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Ennakollinen kustannustason tarkistus 1,5 % (2026)	23 421
Ilmavoimien tukikohtien kehittäminen	-2 265
Kansallisen avaruustilannekeskuksen perustaminen	250
Liittolaismaiden joukkojen vastaanottokyvyn edistäminen, RSOM	-16 000
Maavoimien eteentyönnetty läsnäolo, FLF	-15 000
Maavoimien johtoportaan perustaminen, MCLCC	-8 500
Menoajoitusmuutos (LTA II 2023)	-3 000
Monitoimihävittäjiin liittyvät kiinteistöjen ylläpitokustannukset	1 000
Nato-jäsenyys	2 960
Naton läsnäolo Suomessa (MCLCC, FLF)	11 000
Naton rauhan ajan yhteisen puolustuksen tehtävät	3 026
PLM:n tehtävä- ja henkilömäärän lisääminen (siirto momentille 27.01.01)	-1 250
Siirto momentilta 27.10.18	56 283
Toimintaympäristön muutoksesta johtuva tasokorotus	-5 000
Vuoden 2024 toteutuneen indeksikehityksen mukainen tarkistus	1 367
Palkkausten tarkistukset	30 060
Toimintamenosäästö (Lisätoimet 2024)	300

Tuottavuustoimenpiteet (HO 2023)	-85
Yhteensä	78 567
2026 talousarvio	2 621 776 000
2025 talousarvio	2 543 209 000
2024 tilinpäätös	2 457 669 000

18. Puolustusmateriaalihankinnat (siirtomääräraha 5 v)

Momentille myönnetään 1 480 994 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) puolustusmateriaalin hankkimisesta ja Puolustusvoimien turvallisuushankinnoista aiheutuvien menojen maksamiseen sekä hankittujen järjestelmien testaukseen ja käyttökoulutukseen
- 2) puolustusmateriaalihankintoihin ja Puolustusvoimien turvallisuushankintoihin välittömästi liittyvään tutkimus- ja kehittämistoimintaan
- 3) puolustusmateriaalin sodan ajan välttämättömän varastotarpeen mukaisten varaosien ja vaihtolaitteiden hankkimisesta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 4) kotimaisen puolustusteollisuuden toiminnan tehostamiseen.

Muihin puolustusmateriaalihankintoihin kuin tilausvaltuuksista aiheutuvien menojen tai niihin liittyvistä indeksi- ja valuuttakurssimuutoksista aiheutuvien menojen maksamiseen määrärahaa saa käyttää enintään 260 744 000 euroa.

Valtuus

1) Vuonna 2026 saa tehdä sotilaallisen maanpuolustuksen suorituskyvyn parantamiseksi Puolustusvoimien materiaaliin kehittämiseen liittyen uusia sopimuksia siten, että niistä saa aiheutua talousarvion voimaantulopäivän valuuttakurssitasolla valtiolle menoja vuosina 2026—2036 enintään 3 982 670 000 euroa (Puolustusvoimien materiaalin kehittäminen 2026 tilausvaltuus, PVKEH 2026).

2) Vuonna 2026 saa tehdä sotilaallisen maanpuolustuksen suorituskyvyn parantamiseksi Puolustusvoimien materiaaliin kehittämiseen liittyen uusia sopimuksia siten, että niistä saa aiheutua talousarvion voimaantulopäivän valuuttakurssitasolla valtiolle menoja vuosina 2026—2036 enintään 2 000 000 000 euroa (Puolustusvoimien yhteisten asejärjestelmien kehittäminen 2026 tilausvaltuus, PVYHTASE 2026).

PVKEH 2026 ja PVYHTASE2026 -tilausvaltuuksien enimmäismäärän mukaiset suoritukset voidaan sitoa alaa kuvaavaan hintakehitykseen vuoden 2026 ensimmäisestä vuosineljänneksestä alkaen.

3) Ukrainan materiaalituen korvaushankinnat 2023 (UKR 2023) -tilausvaltuuden enimmäismäärää vähennetään 6 800 000 euroa tilausvaltuuden maksatusaikaa muuttamatta siten, että tilausvaltuuden käytöstä saa aiheutua valtiolle menoja vuosina 2023—2032 enintään 2 513 869 000 euroa.

4) Ukrainan materiaalituen korvaushankinnat 2024 (UKR 2024) -tilausvaltuuden enimmäismäärää vähennetään 1 000 000 euroa tilausvaltuuden maksatusaikaa muuttamatta siten, että tilausvaltuuden käytöstä saa aiheutua valtiolle menoja vuosina 2024—2027 enintään 756 000 000 euroa.

5) Puolustusvoimien materiaalin kehittäminen 2025 (PVKEH 2024) -tilausvaltuuden enimmäismäärää vähennetään 6 700 000 euroa tilausvaltuuden maksatusaikaa muuttamatta siten, että tilausvaltuuden käytöstä saa aiheutua valtiolle menoja vuosina 2025—2030 enintään 425 024 000 euroa.

6) Vuonna 2026 saa tehdä sopimuksia aiemmin hyväksytyjen tilausvaltuuksien käyttämättä olevaa määrää vastaavasti kunkin valtuuden kokonaismäärän puitteissa.

7) Aiemmin hyväksytyistä tilausvaltuuksista saa aiheutua valtiolle menoja valtuuksissa olevista vuosittaisista enimmäismääristä poiketen, mutta pysyen kuitenkin kunkin valtuuden kokonaismäärän puitteissa.

Tilausvaltuuksien maksatusmäärärahat ja niihin liittyvät indeksien noususta aiheutuvat lisätarpeet tai alenemisesta syntyvät vähennykset budjetoidaan talousarviossa varainhoitovuoteen kuuluviksi maksuperusteisina.

Selvitysosa: UKR2023 -tilausvaltuuden enimmäismäärän vähentäminen 6 800 000 eurolla aiheutuu (12.12.2023) talouspoliittisen ministerivaliokunnan mukaisen ampumatarvike- ja räjähdetuotannon kasvattamisesta aiheutuneista palkkakuluista, sekä yksittäisistä hankinnoista, joita ei voida maksaa tilausvaltuudelta. Vähennyksestä siirretään 6 300 000 euroa tilausvaltuuden vuoden 2026 vuosiosuudelta momentille 27.10.01 ja 500 000 euroa muut puolustusmateriaalihankinnat -määrärahaaksi. UKR2024 -tilausvaltuuden enimmäismäärän vähentäminen 1 000 000 eurolla aiheutuu (12.12.2023) talouspoliittisen ministerivaliokunnan mukaisen ampumatarvike- ja räjähdetuotannon kasvattamisesta aiheutuneista palkkakuluista, joita ei voida maksaa tilausvaltuudelta. Vähennys siirretään tilausvaltuuden vuoden 2026 vuosiosuudelta momentille 27.10.01. PVKEH2025 -tilausvaltuuden enimmäismäärän vähentäminen 6 700 000 eurolla aiheutuu siitä, että määrärahaa käytetään yksittäisiin hankintoihin, jotka eivät edellytä tilausvaltuuden käyttöä sekä tilausvaltuuksien kehittämisohjelmista aiheutuneita palkka- ja henkilöstökuluista, joita ei voida maksaa tilausvaltuudelta. Tilausvaltuuden vuodelta 2026 vähennetystä määrärahasta siirretään 4 040 000 euroa momentille 27.10.01 ja 2 660 000 euroa muut puolustusmateriaalihankinnat -määrärahaaksi.

UKR 2024 -tilausvaltuuden vuoden 2026 vuosiosuus sisältää 178 920 000 euroa valtuutta ilman määrärahaa valtuuden käytöstä aiheutuvien menojen maksamiseen. Vuosina 2025—2027 valtuuden käytöstä aiheutuvat menot maksetaan Puolustusvoimille jo myönnettyjen määrärahojen puitteissa ja tarvittavilta osiltaan aiemmin myönnettyjen tilausvaltuuksien käytöstä aiheutuvat menot otetaan seuraavien varainhoitovuosien talousarvioihin.

Muut puolustusmateriaalihankinnat määrärahan muutoksessa on huomioitu vähennyksenä 62 752 000 euroa siirtona momentille 27.10.01 käytettäväksi kehittämisohjelmien toimintamenoihin. Lisäksi vähennyksenä on huomioitu 2 000 000 euroa siirtona momentille 27.10.50 Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle.

Momentin määrärahasta käytetään arviolta 12,0 milj. euroa tutkimus- ja kehittämistoimintaan.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2026	2027	2028	2029	2030—	Yhteensä vuodesta 2026 lähtien
Vanhat tilausvaltuudet						
Puolustusvoimien materiaalin kehittäminen (PVKEH 2018) -tilausvaltuus	230					230
Laivue 2020 -tilausvaltuus	182 638	111 282	45 837	10 747		350 504
Puolustusvoimien materiaalin kehittäminen (PVKEH 2020) -tilausvaltuus	4 920	605				5 525
Puolustusvoimien materiaalin kehittäminen (PVKEH 2021) -tilausvaltuus	53 933	27 727	18 000			99 660
Puolustusvoimien materiaalin kehittäminen (PVKEH 2022) -tilausvaltuus	66 550	40 480	10 000			117 030
Puolustuskyvyn parantaminen (PVPAR 2022) -tilausvaltuus	205 115	255 250				460 365

	2026	2027	2028	2029	2030—	Yhteensä vuodesta 2026 lähtien
Puolustusvoimien materiaallinen kehittäminen (PVKEH 2023) -tilausvaltuus	174 220	101 780	95 600	59 100	67 200	497 900
Ukrainan materiaalituen korvaushankinnat (UKR 2023) -tilausvaltuus	333 184	351 982	634 096	238 680	439 603	1 997 545
Puolustusvoimien materiaallinen kehittäminen (PVKEH 2024) -tilausvaltuus	28 965	20 425	12 580			61 970
Ukrainan materiaalituen korvaushankinnat (UKR 2024) -tilausvaltuus	219 000	220 000				439 000
Puolustusvoimien materiaallinen kehittäminen (PVKEH 2025) -tilausvaltuus	100 845	132 606	121 053	15 640	3 000	373 144
Vanhat tilausvaltuudet yhteensä	1 369 600	1 262 137	937 166	324 167	509 803	4 402 873
Uudet tilausvaltuudet						
Puolustusvoimien materiaallinen kehittäminen (PVKEH 2026) -tilausvaltuus	24 570	76 500	76 065	392 035	3 413 500	3 982 670
Puolustusvoimien yhteisten asejärjestelmien kehittäminen (PVYHTASE 2026) -tilausvaltuus	0	0	0	250 000	1 750 000	2 000 000
Uudet tilausvaltuudet yhteensä	24 570	76 500	76 065	642 035	5 163 500	5 982 670
Valtuudet yhteensä	1 394 170	1 338 637	1 013 231	966 202	5 673 303	10 385 543

Puolustusvoimien materiaallinen kehittäminen perustuu seuraaviin puolustusvoimien kehittämisohjelmiin sekä niissä kehitettäviin suorituskykyihin:

Puolustusvoimien johtamisen kehittämisohjelma

Ylläpidetään ja kehitetään Puolustusvoimien suorituskykyjen käyttöä tukevaa ja Nato-yhteensopivaa johtamisjärjestelmää. Johtamisjärjestelmä mahdollistaa sotilaalliset operaatiot kansallisesti, kahden- ja monenvälisesti, sekä osana liittokuntaa. Tuetaan data- ja verkostoavusteisten yhteisoperaatioiden johtamista ylläpitämällä, varmentamalla ja kehittämällä operatiivisia tietoteknisiä palveluita. Ratkaisuisa hyödynnetään murroksellisten teknologioiden tarjoamia hyötyjä, viranomaisten yhteisiä johtamisjärjestelmiä ja arjen ratkaisuja taistelunjohtojärjestelmän tukena.

- muodostetaan edellytyksiä operaatioiden johtamiselle ottamalla käyttöön uusia teknologioita sekä päivittämällä teknisiä rakenteita ja palveluita
- kehitetään muissa kehittämisohjelmissä rakentuvien suorituskykyjen edellyttämiä alusta- ja tiedonsiirtoyhteysratkaisuja
- kehitetään tietohallintoa ja toiminnanohjausjärjestelmiä, toteutetaan tietotekninen integraatio, lisätään hallinnollisissa tietopalveluissa valtionhallinnon keskinäistä yhteistoimintaa ja muita kumppanuusratkaisuja
- jatketaan Puolustusvoimien tarpeita vastaavan, kansainvälisen tieto- ja tilannekuvan vaihtamisen mahdollistavan johtamisjärjestelmän arkkitehtuurin rakentamista
- kehitetään kyberpuolustuksen suorituskykyjä ja omien järjestelmien kybersietoisuutta
- kehitetään Nato-jäsenyyden edellyttämiä tiedonhallintaratkaisuja ja arkistointia.

Puolustusvoimien tiedustelun, valvonnan ja maalittamistuen kehittämisohjelma

Ylläpidetään ja kehitetään päätöksenteon ja operaatioiden johtamisen tukena tarvittavaa ennakkovaroituskykyä, toimintaympäristötietoisuutta sekä valvonta- ja maalitilannekuvaa osana Naton tiedustelujärjestelmiä.

- ylläpidetään ja kehitetään sotilastiedustelun tiedonhankinta- ja analysointikykyä
- ylläpidetään ja kehitetään maalta, mereltä ja ilmasta tapahtuvaa tiedustelu- ja valvontakykyä
- ylläpidetään tiedustelun tietojärjestelmää
- kehitetään järjestelmiä Puolustusvoimien yhteisen maalitilannekuvan luomiseksi
- kehitetään elektronisen tiedustelun ja tietoverkkotiedustelun suorituskykyä
- kehitetään ja hankitaan avaruuteen sijoitettuja tiedustelu-, valvonta- ja maalinosoitussuorituskykyjä.

Puolustusvoimien taistelujärjestelmän yhteisten suorituskykyjen kehittämisohjelma

Ylläpidetään ja kehitetään suorituskykyä, joilla kyetään vaikuttamaan kineettisesti ja ei-kineettisesti sotilaallisesti merkittäviin kohteisiin. Ylläpidetään ja kehitetään suojaamisen ja yhteisen suojan kokonaisuuksia.

- jatketaan Puolustusvoimien erikoisjoukkojen ja helikopterijärjestelmän kehittämistä
- jatketaan operatiivisen tulenkäytön edellyttämien järjestelmien ja ampumatarvikkeiden hankintoja
- hankitaan korvaavaa turvallisuusvalvontatekniikkaa
- hankitaan valmiusrakentamisen materiaaleja
- kehitetään informaatiopuolustusta ja ei-kineettisiä informaatioulottuvuutta hyödyntäviä suorituskykyjä
- kehitetään robotiikkaa, miehittämättömyyttä ja autonomiaa hyödyntäviä suorituskykyjä.

Puolustusvoimien logistiikan kehittämisohjelma

Kehitetään ja ylläpidetään Puolustusvoimien yhteinen logistinen järjestelmä, joka luo kaikissa valmiustiloissa ja toimintaympäristöissä edellytykset puolustusjärjestelmän suorituskykyjen kehittämiseksi, käytölle ja operaatioiden nopealle toimeenpanolle, ylläpitämiselle ja taistelukykyyn palauttamiselle. Logistiikkajärjestelmän suorituskykyjen kehittäminen jakautuu logistiikka- ja huoltojoukkojen kehittämiseen sekä kaikille yhteisen materiaalin hankintaan.

- jatketaan logistiikan joukkojen ja aselajijoukkojen huollon varustamista
- jatketaan Puolustusvoimien yhteisen materiaalin ja huollon suorituskykyjen hankintoja
- jatketaan räjähdetuotannon tehostamista ja kotimaisen puolustusteollisuuden huoltovarmuuden kehittämisen tukemista
- jatketaan ampumatarvikkeiden ja varaosien hankintoja
- hankitaan kenttälääkintämateriaalia
- kehitetään logistiikan kykyä vastaanottaa, ryhmittää ja tukea liittolaisten joukkoja sekä osallistua liittokunnan tukemisverkkojen toimintaan.

Maapuolustuksen taistelujärjestelmän kehittämisohjelma

Maapuolustuksen taistelujärjestelmässä ylläpidetään ja kehitetään Maavoimien tehtäviä ja uhkaa vastaava suorituskyky osana puolustusjärjestelmää.

- ylläpidetään ja kehitetään maapuolustuksen kyvykkyyttä taisteluliikkeeseen ja tulenkäyttöön
- ylläpidetään epäsuorantulen-järjestelmää ja kehitetään miehittämättömien järjestelmien vaikuttamiskykyä
- kehitetään panssarintorjuntakykyä sekä taistelijan suoja- ja tulivoimaa

— ylläpidetään ja kehitetään liikkeenedistämisyjärjestelmiä ja CBRN-suojeluvälineitä.

Meripuolustuksen taistelujärjestelmän kehittämisohjelma

Meripuolustuksen taistelujärjestelmässä ylläpidetään ja kehitetään Merivoimien tehtäviä ja uhkaa vastaava suorituskyky osana puolustusjärjestelmää.

— kehitetään taisteluosastojen tulenkäyttökyvykkyyttä

— ylläpidetään rannikkojoukkojen kyvykkyyttä taisteluliikkeeseen ja tulenkäyttöön sekä kehitetään edelleen rannikkojoukkojen johtamiskykyä

— jatketaan Laivue 2020 -hankintaa

— jatketaan liikkuvan johtamiskyvyn alustojen rakentamista ja kaksikäyttöisyyttä.

Ilmapuolustuksen taistelujärjestelmän kehittämisohjelma

Ilmapuolustuksen taistelujärjestelmässä ylläpidetään ja kehitetään Ilmavoimien tehtäviä ja uhkaa vastaava suorituskyky osana puolustusjärjestelmää.

— hankitaan hävittäjäkalustojen elinkaaren turvaavia kriittisiä koneiden sekä moottoreiden vaihtolaitteita ja osia

— kehitetään taistelutukikohtia

— kehitetään Ilmavoimien tulenkäytön johtamisen kykyä hajauttaa toiminnot

— kehitetään kykyä toimia miehittämättömien ilma-aluksia vastaan ja suojautua niiden käytöltä

— kehitetään ilmatorjunnan suorituskykyä ja täydennetään ilmataistelu- ja ilmatorjuntaohjuksia.

Puolustusvoimien joukkotuotantoyritysten kehittämisohjelma

Rakennetaan ja ylläpidetään joukkorakenteen mukaiset suorituskykyiset joukot ja niiden tarvitsema henkilöstö sekä luodaan edellytykset joukkojen perustamiselle.

— kehitetään ja ylläpidetään henkilöstörakennetta sekä tehtäväkokoonten

— jatketaan oppimisympäristöjen sekä virtuaalisten koulutusympäristöjen kehittämistä ja ylläpitoa

— kehitetään joukkojen harjoitustoimintaa.

Puolustusvoimien toiminnanohjausjärjestelmän kehittämisohjelma

Kehitetään kattavia ohjausmenettelyjä ja yhtenäisiä periaatteita, joilla pyritään edistämään kokonaisuuksien hallintaa, läpileikkaavuutta, tuloksellisuuden varmistamista sekä tuottavuutta ja kustannustehokkuutta päätöksenteossa ja päätösten toimeenpanossa.

— tuotetaan tutkimustietoa ensisijaisesti Puolustusvoimien strategisen suunnittelun ja puolustusjärjestelmän kehittämisen tarpeisiin.

Ukrainaan luovutetun suorituskyvyn tilalle hankitaan korvaavaa suorituskykyä. PVPAR 2022 -tilausvaltuus käytetään kansallisen puolustuskyvyn kannalta kriittisen materiaalin hankintoihin.

Määrärahasta arvioidaan vuonna 2026 käytettävän 1 145 635 000 euroa tilausvaltuuksista aiheutuvien menojen maksamiseen, 5 000 000 euroa tilausvaltuuksiin liittyvistä indeksi- ja valuuttakurssimuutoksista aiheutuvien menojen maksamiseen ja 369 559 000 euroa muihin puolustusmateriaalihankintoihin.

Momentin määrärahaa otetaan huomioon puolustusmateriaalihankintojen valuuttakurssimuutosten vaikutukset määrärahan lisäyksiä tai vähennyksiä siltä osin kuin maksuajankohdan mukainen valuuttakurssitaso eroaa talousarvion voimaantulopäivän valuuttakurssitasosta. Valuuttakurssimuutosten vaikutukset huomioidaan myös muihin kuin

valtuudella sidottuihin menoihin. Määräraha korjataan vastaamaan päättäneen vuoden toteutumaa seuraavan vuoden kevään lisätalousarviossa.

Sekä aiemmin hyväksytyt tilausvaltuudet että uudet PVKEH 2026 ja PVYHTASE 2026 -tilausvaltuudet kaikkine taloudellisine seurannaisvaikutuksineen toteutetaan puolustusministeriön hallinnonalalle vahvistettujen valtiontalouden kehysten puitteissa.

Puolustusvoimien materiaalin kehittäminen (PVKEH 2026) -tilausvaltuus

- kehitetään maavoimien joukkojen liikkuvuutta
- kehitetään maavoimien tiedustelu- ja tulenjohtokykyä
- ylläpidetään suluttamiskykyä
- kehitetään pitkän kantaman panssarintorjuntakykyä
- kehitetään tykistön suorituskykyä korvaamalla vanhentuvia järjestelmiä ja jatkamalla raskaiden raketinheittimien elinkaaripäivityksen toteutusta
- kehitetään maavoimien huoltojoukkojen suorituskykyä
- ylläpidetään merivoimien merenkulkukoulutuksen edellytykset ja kehitetään merivoimien joukkojen esikuntien tarvitsemia komentopaikkaratkaisuja
- kehitetään ilmavoimien johtamisaikkojen siirtymiskykyä sekä ilmatorjuntajoukkojen viesti- ja johtamisjärjestelmiä
- kehitetään miehittämättömien ilma-alusten torjuntakykyä sekä hankitaan lyhyen- ja pitkän kantaman ilmapuolustusohjuksia
- ylläpidetään Hawk-kaluston ja sen koulutusympäristön käytettävyys
- hankitaan joukkojen suorituskyky- ja koulutusvaatimuksien mukaisia ampumatarvikkeita ja räjähteitä
- hankitaan ajoneuvoja maakuljetusten suorituskykyjen ylläpitämiseksi
- kehitetään logistiikkajärjestelmän kyvykkyyksiä toimitusketjujen hallinnassa ja analytiikassa
- hankitaan puolustushaarojen ja logistiikkalaitoksen kenttähuoltojoukkojen materiaalia.

Puolustusvoimien yhteisten asejärjestelmien kehittäminen (PVYHTASE 2026) -tilausvaltuus

- hankitaan Puolustusvoimien yhteisten asejärjestelmien ampumatarvikkeita
- hankitaan tykistön ja raskaan raketinheittimistön ampumatarvikkeita
- hankitaan ilmasta-maahan -ampumatarvikkeita
- hankitaan ilmapuolustusohjuksia
- hankitaan merivoimien torpedoja.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Ennakollinen kustannustasotarkistus 1,5 %	22 104
Kustannustasotarkistus (2024)	18 284
Muut muutokset	-2 239
Puolustusvoimien tutkimusohjelma	2 000
Siirto momentille 27.10.01	-56 283
Siirto momentille 27.10.50	-2 000
Tilauksvaltuuksien menoajoitusmuutokset	-94 428

Ukrainaan toimitetun materiaalituen korvaus	119 972
Yhteensä	7 410

2026 talousarvio	1 480 994 000
2025 I lisätalousarvio	97 000 000
2025 talousarvio	1 473 584 000
2024 tilinpäätös	1 421 097 000

19. Monitoimihävittäjien hankinta (siirtomääräraha 5 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 1 482 202 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) monitoimihävittäjien, aseiden, ampumatarvikkeiden ja muiden järjestelmien hankintaan sekä niiden testaukseen, käyttöönottoon ja koulutukseen
- 2) palvelujen ostoihin, hallintomenoihin ja käyttöönottovaiheen ylläpitoon
- 3) varaosien, vaihtolaitteiden ja tuotetukipalvelun hankintaan
- 4) hankintaan välittömästi liittyvään tutkimus- ja kehittämistoimintaan sekä auditointeihin
- 5) tilojen ja sotilasalueiden suunnitteluun, rakentamiseen ja käyttöönottovaiheen vuokrakustannuksiin sekä vuokrien ennakkomaksuihin
- 6) tietosuoja- ja turvarakentamiseen sekä muihin turvallisuushankintoihin
- 7) enintään vuosittain 125 henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen henkilöstön palkkaamiseen
- 8) indeksi- ja valuuttakurssimenoihin.

Käyttösuunnitelma (1 000 euroa)

01.	Monitoimihävittäjien hankinta 2021 -tilausvaltuuden (HX 2021) käytöstä aiheutuvat menot	1 221 000
02.	Monitoimihävittäjien hankinnan muu rahoitus (enintään)	127 602
03.	Indeksimenot	133 600
04.	Valuuttakurssimenot	0
Yhteensä		1 482 202

Määrärahaa käytetään hankintasopimuksen mukaisiin ennakko- ja etappimaksuihin.

Momentille nettobudjetoidaan maksuperusteisena hankintaan välittömästi liittyvät tulot ja hankinnasta maksettujen ennakkoiden viivästysajan korot. Monitoimihävittäjien hankinnasta kertyviä satunnaisia tuloja saa käyttää aseiden, ampumatarvikkeiden ja varaosien hankintaan.

Momentin perusteluja täydennetään siten, että momentille nettobudjetoidaan maksuperusteisena kiinteistömenot.

Valtuus

1) Vuonna 2025 saa tehdä sopimuksia aiemmin hyväksytyn tilausvaltuuden käyttämättä olevaa määrää vastaavasti valtuuden kokonaismäärän puitteissa.

2) Aiemmin hyväksytystä tilausvaltuudesta saa aiheutua valtiolle menoja valtuudessa olevasta vuosittaisesta enimmäismääristä poiketen, mutta pysyen kuitenkin valtuuden kokonaismäärän puitteissa.

Tilausvaltuuden maksatusmäärärahat ja niihin liittyvät indeksien noususta aiheutuvat lisätarpeet tai alenemisesta syntyvät vähennykset budjetoidaan talousarviossa varainhoitovuoteen kuuluvaksi maksuperusteisena.

Selvitysosa: Momentin päätösoosan perustelujen muutos mahdollistaa hankintaan liittyvien kiinteistömenojen budjetoinnin maksuperusteisena.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2026	2027	2028	2029	2030—	Yhteensä vuodesta 2026 lähtien
Monitoimihävittäjien hankinta 2021 -tilausvaltuus (HX 2021)	1 221 000	1 200 000	1 838 000	610 000	309 000	5 178 000
Menot yhteensä	1 221 000	1 200 000	1 838 000	610 000	309 000	5 178 000

Monitoimihävittäjien hankinta perustuu Puolustusvoimien ilmapuolustuksen taistelujärjestelmän kehittämisohjelmaan sekä siinä rakennettaviin suorituskyyihin:

Suorituskyky / Tavoite

Monitoimihävittäjien suorituskyky on keskeinen osa Suomen puolustusjärjestelmää ja se integroidaan osaksi puolustusvoimien valvonta- ja johtamisjärjestelmää.

- ylläpidetään ilmapuolustuksen suorituskyky 2060-luvun alkuun asti
- vastataan toimintaympäristön kehitykseen sen asettamien vaatimusten mukaisesti
- tuetaan koko puolustusjärjestelmää tiedustelu-, valvonta- ja maalinosoituskyyillä sekä reaaliaikaisella tiedonkäsittely ja -siirtokyyillä
- hankitaan lentokoneet, lentokoneen moottorit ml. varamoottorit, alkukäytön vaatima varaosapaketti ja varaosalaitteet, henkilöstön koulutusta ja teknillistä tukea koneen käyttöönottoon ja operoinnin aloittamiseen, simulaattorijärjestelmät sekä muita pienempiä hankintakokonaisuuksia
- hankitaan ilmasta ilmaan, ilmasta maahan ja ilmasta merenpintaan aseita operatiivisen valmiuden aloittamiseen tarvittava määrä
- hankitaan ostajan hankintavelvollisuuteen kuuluvia järjestelmiä mm. radiojärjestelmän salausrakenteita tai datalinkkijärjestelmän osia
- suunnitellaan ja toteutetaan hankkeen tarvitsema toimitila-, sotilasalue-, tietosuojaj- ja turvarakentaminen
- hankitaan suorituskyvyn edellyttämät johtamisjärjestelmäkokonaisuudet.

Vuosittain sitomattomana siirtyvään määrärahaan ja sitomattomana siirtyvään tilausvaltuuteen tehtävät valuutta- ja kustannustasotarkistukset säilyttävät rahoituksen ostoarvon tilanteessa, jossa mm. kaikista ase- ja varaosahankinnoista ei ole tarkoituksenmukaista tehdä sopimusta hankinnan alkuvaiheessa.

Tilausvaltuus kaikkine taloudellisine seurannaisvaikutuksineen toteutetaan puolustusministeriön hallinnonalalle vahvistettujen valtiontalouden kehysten puitteissa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Ennakoitu valuuttakurssitappio	-150 400
Ennakollinen indeksitarkistus	-21 269
Maksuprofiilin muutos	-194 000
Vuoden 2024 toteutuneen indeksikehityksen mukainen tarkistus	-4 903
Yhteensä	-370 572
2026 talousarvio	1 482 202 000
2025 talousarvio	1 852 774 000
2024 tilinpäätös	1 066 342 000

50. Maanpuolustus- ja veteraanijärjestöjen toiminnan tukeminen (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 10 995 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukemiseen
- 2) Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle (MPK) myönnettävään valtionavustukseen sille laissa vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta (556/2007) säädettyjen julkisten hallintotehtävien hoitamisesta aiheutuviin toimintamenoihin ja varautumistoiminnan kuluihin
- 3) kaatuneiden muiston vaalimistyöstä aiheutuviin menoihin
- 4) sotilaallisen kriisinhallinnan veteraanien kuntoutukseen ja tukitoimiin
- 5) veteraaniperinteen vaalimisen tukemiseen.

Selvitysosa: Momentin määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon vähennyksenä eduskunnan vuoden 2025 talousarviossa tekemät lisäykset yhteensä 1 760 000 euroa ja lisäyksenä 2 080 000 euroa maanpuolustus- ja veteraanijärjestöjen valtionavustuksiin. Momentin määräraha jaetaan valtionavustuksina maanpuolustus- ja veteraanijärjestöjen toiminnan tukemiseen, josta Maanpuolustuskoulutusyhdistys ry:n osuus on 9 567 000 euroa. Kansallisen veteraanipäivän pääjuhlan järjestämisvastuu on siirtynyt sosiaali- ja terveysministeriöltä puolustusministeriön vastuulle ja sitä vastaava määräraha on siirretty momentilta 33.01.01. Puolustusministeriö toimii valtionapuviranomaisena noudattaen valtionavustuslakia avustuksia myönnettäessä.

–Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen toiminnalliset tulostavoitteet

	2024 toteutuma	2025 ennakoitu	2026 tavoite
Taloudellisuus			
MPK:n julkisten hallintotehtävien vuosikustannukset / ko. toiminnan koulutuspäivien määrä (euroa)	67	84	96
Tuottavuus			
MPK:n julkisten hallintotehtävien mukaisen koulutuksen koulutuspäivien määrä / ko. toimintaan kohdistettu MPK:n palkatun henkilöstön henkilötöyvuosimäärä	1 437	1 099	1 087
Tuotokset (vaikuttavuus ja tehokkuus)			
MPK:n julkisten hallintotehtävien mukaisen koulutuksen koulutuspäivien määrä (pv)	126 347	100 000	100 000

	2024	2025	2026
	toteutuma	ennakoitu	tavoite
Laadunhallinta			
MPK:n koulutuksen laadun parantamiseksi annettavan kouluttajakoulutuksen määrä koulutuspäivinä (pv)	8 049	4 000	5 000
MPK:n kurssityytyväisyys			
Oppilastyytyväisyys (asteikolla 1—5)	4,62	4,0	4,0
Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen			
Työtyytyväisyys (asteikolla 1—5)	4,29	4,0	4,0
Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)			
Eduskunnan lisäykset (TA 2025)			-1 760
Kansallinen veteraanipäivä (siirto momentilta 33.01.01)			80
Tasokorotus Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle (siirto momentilta 27.10.18)			2 000
Yhteensä			320
2026 talousarvio			10 995 000
2025 talousarvio			10 675 000
2024 tilinpäätös			9 795 000

30. Sotilaallinen kriisinhallinta

Selvitysosa: Sotilaallinen kriisinhallinta on osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, ja sen kautta vaikutaan ulko- ja turvallisuuspoliittisten tavoitteiden saavuttamiseen. Osallistumisen kansalliset tavoitteet asetetaan operaatiokohtaisesti. Osallistumisen tavoitteiden tulee olla ulko- ja turvallisuuspoliittisten tavoitteiden lisäksi myös sotilaallisia, kuten suorituskyvyn tai toimintamallien kehittäminen.

Suomi jatkaa osallistumistaan kansainväliseen sotilaalliseen kriisinhallintaan EU:n, YK:n, Naton ja maaryhmien puitteissa. Suomen lähestymistavassa painottuvat kokonaisvaltainen kriisinhallinta sekä toiminnan vaikuttavuus ja tarveperustaisuus. Suomi osallistuu myös YK:n nopean toiminnan joukkoihin ja on mukana niiden toiminnan kehittämisessä. Ulkomailla operoivia joukkoja tarkastellaan kokonaisuutena, joka koostuu niin sotilaalliseen kriisinhallintaan kuin Naton rauhan ajan tehtäviin sekä Naton ja EU:n valmiusjoukkoihin osallistumisesta. Osallistumistarpeet suhteutetaan kansallisiin resursseihin, jolloin sotilaalliseen kriisinhallinnassa käytettävien joukkojen ja muiden operoivien joukkojen tasapaino suhteessa kansallisiin resursseihin huomioidaan nykyisten toimeenpanossa ja uusien suunnittelussa.

Operaatioiden valmistelussa ja toteutuksessa huomioidaan, että operaatiot ovat monimuotoisia, ja niissä tarvitaan myös erityissuorituskykyjä. Kansallisiin osallistumispäätöksiin on tarkoituksenmukaista luoda joustavuutta, samalla pyritään pitkään jatkuvissa operaatioissa suunnitelmallisuuteen laatimalla osallistumispäätökset toistaiseksi voimassa oleviksi lyhyiden määräaikojen sijaan.

Operaatiot voivat käynnistyä nopeasti, mikä vaatii joustavuutta ja nopeaa reagointikykyä puolustushallinnolta ja valtionjohdon päätöksenteolta. Laaja-alainen suorituskykyjen käyttö operaatioissa on merkittävää niin suorituskykyjen kehittämisen kuin osallistumisen vaikuttavuuden kannalta.

Kriisinhallintaoperaatioista saadut kokemukset hyödynnetään sekä kansallisten että kriisinhallinnan suorituskykyjen kehittämisessä. Sotilaallisen kriisinhallinnan suorituskykyjä on kyettävä käyttämään vaativissa ja nopeasti käynnistettävissä eri organisaatioiden tai koalitioiden operaatioissa sekä koulutus- ja neuvonantotehtävissä.

Toiminnallinen tulostavoite sotilaalliselle kriisinhallinnalle:

— Puolustusvoimat on ylläpitänyt valmiutta osallistua ja on toteuttanut sille osoitetut sotilaalliset kriisinhallintatehtävät.

Tuotosten ja laadunhallinnan tavoitteet sotilaalliselle kriisinhallinnalle:

— Puolustusvoimat on ylläpitänyt valmiutta osallistua YK:n operaatioihin sen valmiusjoukkojärjestelmään ilmoitetuilla joukoilla.

— Puolustusvoimat on tukenut kansallista päätöksentekoa sotilaallisella neuvolla, mistä selviää käytettävien kansallisten resurssien tarjoamat mahdollisuudet operaatioihin osallistumiselle tai tarpeet niiden päättämiseksi.

Sotilaallisen kriisinhallinnan menot

	2024 tilinpäätös	2025 varsinainen talousarvio	2026 esitys
Suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenot (UM), milj. euroa	50,2	53,1	53,1
Sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenot (PLM), milj. euroa	62,6	64,9	66,0
Yhteensä	112,8	118,0	119,1

20. Sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 66 015 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetussa laissa (211/2006) tarkoitetun kriisinhallintahenkilöstön palkkaus-, päiväraha-, muonaparannusraha- ja koulutusmenojen sekä valtion eläkemaksun ja kriisinhallintahenkilöstölle palvelusajaksi otetun henkilövakuutuksen kustannusten maksamiseen sekä sotilaallisen kriisinhallintahenkilöstön ryhmätapa-
turmavakuutusta vastaavien etuuksien maksamiseen ja niistä aiheutuvien hallintokulujen maksamiseen
- 2) EU:n taisteluosastojen koulutusajan palkkaus-, muutto- ja asumismenoihin sekä siirtokorvauksiin
- 3) enintään vuosittain 25 henkilötyövuotta vastaavan sotilastarkkailijahenkilöstön palkkaamiseen ja kansallisen päivärahan maksamiseen sekä määräaikaisiin rotaatiokierron henkilöstön tehtäviin
- 4) valmiusjoukon palkkaus-, koulutus-, ylläpito-, varustamis-, hallinto- ja muiden kulutusmenojen sekä kansainvälisten kriisinhallintakurssien menojen maksamiseen
- 5) suomalaisten kriisinhallintajoukkojen henkilöstön matkakustannusten, terveydenhoito-, kuljetus-, varustamis-, huolto-, edustus- ja hallintomenojen maksamiseen
- 6) Suomen kansainväliseen kriisinhallintaan nimeämien joukkojen varustamisesta aiheutuviin menoihin
- 7) kansainvälisen kriisinhallintayhteistyön puitteissa annettavaan koulutukseen ja sen edellyttämiin ampumatarvike-, huolto- ja materiaalikuluihin
- 8) kansainvälisen kriisinhallintatyön puitteissa yksittäisille maille annettavasta tuesta aiheutuvien siirtomenojen maksamiseen puolustussektorilla ja vakauttamistehtäviin konfliktien jälkeen

9) sellaisten kansainvälisten kriisinhallintaoperaatioiden, joihin Suomi ei lähetä henkilöstöä tai muuten osallistu, materiaalisesta tukemisesta aiheutuvien siirtomenojen maksamiseen

10) Strategic Airlift Capability (SAC) -sopimuksen hallinto- ja käyttökustannuksista aiheutuviin menoihin

11) Suomen osallistumisesta Pohjoismaiden Base Camp -pooliin aiheutuviin menoihin

12) yhdessä momentin 24.10.20 määrärahan kanssa enintään 450 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön, myös virkaan nimitettyjen virkamiesten palkkausmenoihin

13) Euroopan unionin sotilaallisen koulutusoperaation (EUMAM Ukraine) menoihin.

Selvitysosa: Momentin päätösosan käyttösuunnitelma on siirretty momentin selvitysosaan.

Määräraha on mitoitettu Suomen kriisinhallintajoukkojen vahvuuksien ja tehtävävaatimusten mukaisesti ottaen huomioon ne kriisinhallintaoperaatiot, joihin Suomi todennäköisesti tulee osallistumaan vuonna 2026.

Prosperity Guardian -operaatio ja EUTM/Malin koulutusoperaatio eivät jatku vuonna 2026.

Sotilaallisen kriisinhallinnan kustannusten korvaukset ja muut tulot tuloutetaan momentille 12.27.99.

Määrärahan käytöstä arvioidaan kulutusmenojen osuudeksi 65 955 000 euroa ja siirtomenojen osuudeksi 60 000 euroa.

Käyttösuunnitelma (euroa)

01.	Suomen Kosovon kriisinhallintajoukon menot (KFOR-operaatio)	4 889 000
03.	Sotilastarkkailijatoiminnan menot	2 846 000
05.	Irakin koulutusoperaation menot	5 100 000
06.	EUMAM/Mosambikin koulutusoperaation menot	297 000
07.	Kriisinhallintaoperaatioiden yhteiset menot	11 123 000
08.	Kriisinhallinnan joukkojen kehittämisohjelma	11 900 000
09.	EUNAVFOR ASPIDES	100 000
11.	EUTM/Somalian koulutusoperaation menot	812 000
12.	EUNAVFOR MED Irini, Välimeren operaation menot	230 000
13.	EUMAM/Ukrainan koulutusoperaation menot	7 708 000
15.	Libanonin kriisinhallintaoperaation menot	14 843 000
18.	NSATU / NATO Security Assistance and Training for Ukraine	653 000
19.	Naton Irakin koulutusoperaation menot (NMI)	859 000
20.	Varalla käynnissä olevien operaatioiden lisämenoihin ja niiden jatkamiseen, mah-	4 655 000

dollisiin uusiin kriisinhallintaoperaatioihin sekä muihin kriisinhallintamenoihin	
Yhteensä	66 015 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Ennakollinen kustannustasotarkistus 1,5 %	959
Käyttösuunnitelmakohtien muutokset	75
Vuoden 2024 toteutuneen indeksikehityksen mukainen tarkistus	61
Yhteensä	1 095

2026 talousarvio	66 015 000
2025 talousarvio	64 920 000
2024 tilinpäätös	62 276 000

95. Kurssivaihtelut (arviomääräraha)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 10 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää suomalaisista kriisinhallintajoukoista aiheutuvien puolustusministeriön hallinnonalan menojen laskutuksessa syntyviin kurssieroihin.

2026 talousarvio	10 000
2025 talousarvio	10 000
2024 tilinpäätös	7 332